

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۰

پاسخنامه

پایه :	۵	موضوع :	فقه ۳
تاریخ :	۹۰/۳/۱۹	ساعت :	۱۸

نام کتاب: شرح لمعه، از ابتدای الفصل العاشر (نقد و نسیه) تا کتاب الاجاره

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. به نظر شهید اول، رهن کدام مورد صحیح است؟ ج ۳۷۸
 أ. المنفعة
 ب. الدين
 ج. الأرض الخراجية ■
 د. الوقف على فرض جواز بيعه
۲. شرط كفالت، رضایت است. ب ۴۲۷
 أ. كفيل و مكفول
 ب. كفيل و مكفول له ■
 ج. مكفول له و مكفول
 د. كفيل و مكفول له و مكفول
۳. لو تنازع صاحب السفل والعلو في جدار البيت..... الف ۴۴۴
 أ. حلف صاحب السفل ■
 ب. حلف صاحب العلو
 ج. أقرع بينهما
 د. يتحالفان
۴. کدام یک از اقسام شرکت، نزد علمای شیعه صحیح است؟ د ۴۵۴
 أ. شركة الوجوه
 ب. شركة المفاوضة
 ج. شركة الأعمال
 د. شركة العنان ■

تشریحی:

- * و لو جعل لحالاً ثمناً ولمؤجلٍ أزيد منه، أو فاوت بين الأجلين بطل. ۳۲۸
۱. عبارت را توضیح داده، علت بطلان را بیان نمایید.
- اگر کسی در یک معامله برای خرید نقدی، یک قیمت و برای خرید نسیه‌ای، قیمت دیگری بیان کند یا در یک معامله برای یک مدت خاص، قیمتی و برای مدت دیگر، قیمتی دیگر تعیین نماید، این معامله باطل است.
- علت بطلان تردد ثمن و معلوم نبودن آن بین دو قیمت است که در نهایت منجر به غرر می‌شود.
- * ويصح بيع الدين بحال لا بمؤجل لأنه بيع دين بدین. ۳۵۳
۲. بیع دین به دین را در این بحث تصویر نمایید.
- یک طرف معامله که در هر حال دین است؛ حال اگر طرف مقابل نیز مؤجل باشد، آن هم در ذمه طرف مقابل است و دین؛ لذا بیع دین به دین خواهد بود.
۳. أ. چهار سبب از اسباب حجر را نام ببرید. ب. مثبتات رشد را بیان کنید. ۳۹۷
 أ. الصغر - الجنون - الرق - الفلّس - السفه - المرض
 ب. مثبتات رشد: اختبار - شهادت نساء نسبت به نساء - شهادت رجال.
- * الرهن لازم من جهة الراهن حتى يخرج عن الحق بأدائه ولو من متبرّع غيره وفي حكمه ضمان الغير له مع قبول المرتهن والحوالة به وإبراء المرتهن له منه.
۴. عبارت را توضیح دهید. ۳۹۰
- رهن از جهت راهن لازم است تا اینکه راهن به یکی از امور زیر از حق بری شود: ۱. اداء شدن دین و لو توسط شخص متبرعی غیر از راهن. ۲. ضامن شدن شخص ثالث برای راهن با قبول کردن مرتهن. ۳. حواله با قبول کردن مرتهن. ۴. ابراء کردن مرتهن راهن را از دین.

* ويجوز الضمان حالاً ومؤجلاً عن حالٍّ ومؤجلاً سواءً تساوى المؤجلان فى الأجل أم تفاوتتا، للأصل.

۵. ضمن توضیح عبارت، مراد از «اصل» را بیان نمایید. ۴۱۴

شخص می‌تواند به صورت حالّ یا مؤجّل ضامن دین حالّ یا مؤجّل شود و دراین مسأله فرقی نیست که در صورت مؤجّل بودن، مدت دو اجل یکی باشد یا مختلف باشد.

اصل در اینجا عدم اشتراط تساوی در صحت ضمان است (از نظر اصولی، براءت است).

* ولو أذى المحال عليه فطلب الرجوع بما أداه على المحيل لإنكاره الدين وزعمه أنّ الحوالة على البرىء بناء على جواز الحوالة عليه وادّعاؤه المحيل تعارض الأصل و الظاهر. ۴۲۳

۶. مقصود از «اصل» و «ظاهر» چیست؟ به نظر شهیدین کدام یک مقدم است؟

اصل: هو براءة ذمة المحال عليه من دين المحيل.

الظاهر: هو كونه مشمول الذمة، إذ الظاهر أنّه لولا اشتغال ذمته لما أحيل إليه.

بنا بر مبنای شهیدین، اصل مقدم است.

۷. دو مبنای موجود در «عقد الصلح» را بیان کنید. کدام مبنا صحیح‌تر است؟ چرا؟ ۴۳۸

مبنای اول: صلح معامله‌ای مستقل است، با اینکه در نتیجه با معاملات دیگر متحد است.

مبنای دوم: صلح فرع معاملات دیگر است و بر اساس اینکه افاده چه چیزی می‌کند ملحق به همان عقد خواهد بود.

مبنای اصحّ مبنای اول است؛ چون اصل عدم فرعیت است.

۸. عقد مضاربه را تعریف نموده، لزوم و جواز آن را نسبت به طرفین بیان کنید. ۴۶۳

تعریف: هی أن يدفع مالاً إلى غيره ليعمل فيه بحصة معينة من ربحه.

عقد مضاربه از جانب هر دو طرف جایز می‌باشد.

* والقول قول الودعى فى القيمة لو فرط لأصالة عدم الزيادة عما يعترف به. وقيل: قول المالك، لخروجه بالتفريط عن الأمانة. ۴۸۲

۹. دلیل هر دو قول را توضیح داده، علت ضعف قول دوم را بنویسید.

دلیل قول اول: چون قول ودعى مطابق با «أصالة عدم زیادة» بود و منکر محسوب می‌شود، با یمین مقدم است.

دلیل قول دوم: قول مالک مقدم است با یمین؛ زیرا ودعى به واسطه تفريط، خائن محسوب شده و قولش مسموع نخواهد بود و یدش از امانی بودن خارج می‌شود.

علت تضعیف قول دوم: وجه قبول، منکر بودن شخص است نه امانی بودن ید او.